

Raahen kaupunginhallituksen vastineet vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta

Huomio 1: Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota Raahen kaupungin ja kaupunkikonsernin korollisten velkojen korkeaan määrään, mikä ylittää kuntien keskiarvon. Kaupunkikonsernin korollisten velkojen määrä kasvoi ja velka kasvaa suhteessa asukaslukuun. (s. 4)

Vastine: Vuonna 2022 Raahen kaupunkikonsernin lainakanta oli 295,8 milj. euroa. Konsernin asukaskohtainen velkamäärä oli 12 287 € eli 1,6-kertainen Manner-Suomen keskimääräiseen lukuun (7 871 €/as.) verrattuna. Kaupungin lainakanta oli 165,4 milj. euroa. Asukaskohtainen velkamäärä oli 6 870 euroa, joka on kaksinkertainen Manner-Suomen keskimääräiseen lukuun (3 377 €/as.) Kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus-% oli 100,5, kun Suomen keskimääräinen prosentti oli 56,5. Vastaavat konserniluvut: Raahen 116,3 % ja Suomen keskimääräinen 56,5 %.

Vaikka kaupungin velkamäärä on viime vuosina ollut laskusuunnassa, pysyy asukaskohtainen velkamäärä asukasluvun laskiessa korkeana. Esimerkiksi vuonna 2020 kaupungin velkamäärä oli 171,0 milj. euroa (7 023 €/as.) ja vuonna 2021 se oli 168,2 milj. euroa (6 934 €/as.). Kaupungin velkamäärä on pysynyt korkeana erityisesti siksi, että on jouduttu toteuttamaan kolme suurta hanketta perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tarpeisiin. Konsernin velkamäärä vuonna 2020 oli 281,9 milj. euroa (11 713 €/as.) ja 288,2 milj. euroa (11 880 €/as.) vuonna 2021. Konsernin velkamäärää on kasvanut erityisesti Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin sairaalahankkeen vuoksi. Vuonna 2020 konsernivelkaan sisältyi Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin velkaa 17,7 milj. euroa ja 35,5 milj. euroa vuonna 2022. Sairaanhoitopiiriin velka on siirtynyt hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa.

Huomio 2: Tarkastuslautakunta haluaa painottaa talouden tasapainottamissuunnitelman, sekä kaupunkistrategian jatkamista ja täytäntöönpanemista välttämättömänä, jotta Raahen kaupungin talouden tervehdyttämistä voidaan pitää realistisena. (s. 5)

Vastine: Nykyinen tasapainottamisohjelma on sisällytetty talousarvioon ja -suunnitelmaan, joten sen toteutuminen on valtuustoon sitova tehtävä. Kaupunkistrategian täytäntöönpano tapahtuu talousarvioon asetettavien tavoitteiden sekä strategian toimenpideohjelmaan (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 29.5.2023) sisällytettujen toimenpiteiden toteuttamisella.

Huomio 3: Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin talouden pidemmän aikavälin suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota kaupunkikonsernin lainakannan mukanaan tuomiin riskeihin. (s. 14)

Vastine: Vastauksena tarkastuslautakunnan huomioon toteamme, että konserni- ja riskienhallinnan jaosto on kiinnittänyt erityistä huomiota lainakannan kehitykseen ja siihen liittyvien riskien arviointiin ja varautumiseen.

Raahen kaupungin konserniohjeen mukaan konsernin tytäryhteisön toimivan johdon on neuvoteltava kaupungin konsernijohdon kanssa mm. ennen merkittävien investointien toteuttamista ja, johon kaupungin hallintosäännön mukaan konserni- ja riskienhallinnan jaosto antaa kaupungin ennakkokannan. Vuosittain talousarviossa määritellään kunkin tytäryhteisön osalta merkittävien investointien taso. Tämän menettelyn tarkoituksena on konsernin lainakannan kehityksen ja siihen liittyvien riskien arviointi.

Konserni- ja riskienhallinnan jaosto seuraa ja arvioi pitkän aikavälin lainakannan kehitystä pääsääntöisesti vuosittain ja seuraavan kerran asiaa arvioidaan vielä vuoden 2023 aikana.

Lainoihin liittyvässä riskien arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti konserniyhteisöjen omavaraisuusasteen kehittymiseen, korkosidonnaisuuksien hajauttamiseen, laina-aikoihin ja maksuvalmiuteen sekä vakuuksiin. Konserni- ja riskienhallinnan jaosto kutsuu vuosittain kokoukseensa konserniin kuuluvien merkittävimpien yhtiöiden johdon, jossa heidän tulee antaa selonteko yhtiön toiminnallisesta ja taloudellisesta tilanteesta sekä merkittävimmistä riskeistä. Tämä vuorovaikutteinen menettely on riskienhallinnan näkökulmasta ollut toimiva ja tarpeelliseksi koettu.

Huomio 4: Vuosikate jäi alle poistojen ja nettoinvestointien määrän. (s. 12)

Vastine: Raahen kaupungin vuosikatteen muodostui 2,8 milj. euroa. Vuosikatteen jääminen alle poistotason, johtui lähinnä Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän vuodelle 2022 kohdentuva 3,9 milj. euron lisälaskusta, Jokilaaksojen pelastuslaitoksen maksuosuuden 0,4 milj. euron ylityksestä sekä sijoitusten 2,3 euron alaskirjauksista. Raahen kaupungin vuosikate-% poistoista oli 33, joka on heikolla tasolla ja tarkoittaa, että 67 prosenttia investoinneista on jouduttu kattamaan lainarahalla. Tavoitearvona voidaan pitää 100 prosenttia, jolloin vuosikate riittää nettoinvestointien kattamiseen. Manner-Suomen keskiarvoprosentti oli 141.

Huomio 5: Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin talouden pidemmän aikavälin suunnittelussa on syytä kiinnittää huomiota valtionosuuksien ja verotulokertymän määrään tulevaisuudessa, johon tulee voimakkaasti vaikuttamaan vuoden 2023 toimintansa aloittavat hyvinvointialueet. (s. 13)

Vastine: Valtionosuuksien ja verotulojen kehitystä pyritään arvioimaan taloussuunnitelmissa niin hyvin kuin se on olemassa olevan tiedon varassa mahdollista. Myös ulkopuoliselta taholta tilattuun taloudelliseen selvitykseen on tehty erilaisia skenaarioita erityisesti verotulojen kehittymisestä.

Huomio 6: Tilikauden tulos oli tappiollinen, jonka johdosta myös aiempina vuosina kertynyt ylijäämä pieneni. (s. 15)

Vastine: Vastaus tähän sama kuin huomiossa 3.

Huomio 7: Asukasluku jatkoi laskuaan kymmenettä vuotta peräkkäin. Vähennystä kertyi 187. Toimenpiteet olivat riittämättömiä. Vaikka tavoitteet saavutettiin niin tuloksia ei saavutettu. (s. 15)

Vastine: Raahan kaupunki tekee aktiivista, kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä elinvoimatyötä ja pyrkii toimenpiteillään lisäämään alueen elinvoimaa ja menestymismahdollisuuksia. Kaupunkistrategiaan sisältyy useita tavoitteita, jotka lisäävät alueen veto- ja pitovoimaa. Kaupunkimarkkinointiin ja kaupungin tunnettuuden edistämisen eteen tehdään työtä. Kaupungissa on lähivuosina toteutumassa hankkeita, joiden kautta työpaikkoja syntyy lisää mm. palvelualalle ja myös uuden yritystoiminnan myötä. Uusien työpaikkojen myötä myös uusien asukkaiden saaminen Raahen on keskeinen tavoite.

Huomio 8: Tarpeettomien toimitilojen osalta neuvottelut käynnissä, mutta päätöksiä ei oltu vielä tehty. (s. 16)

Vastine: Tarpeettomista toimitiloista pyritään luopumaan tai saamaan niihin vuokralaiset.

Huomio 9: Osallistamisen työkalujen osalta kartoitusta tehtiin, mutta hankinta siirtyi vuodelle 2023. (s. 16)

Vastine: Vuoden 2023 puolella hankittu osallistamisen työkaluksi Maptionnaire-ohjelma.

Huomio 10: Valmistelut tehty keskustan alueen maankäyttösopimusten ja asemakaavan osalta, mutta päätökset siirtyneet seuraavalle vuodelle. (s. 16)

Vastine: Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Raahen liikekeskustan asemakaavan 24.4.2023.

Huomio 11: Suunnitelma konsernin lanamäärän hallinnasta siirtyi vuodelle 2023. (s. 18)

Vastine: Suunnitelma päivitetään ja käsitellään konserni- ja riskienhallinnan jaostossa vuoden 2023 aikana.

Huomio 12: Asumistarkoitukseen oleva tonttivaranto riittävä, mutta yritystoimintaan tarkoitettuja suuria teollisuustontteja tarvetta vähemmän. (s. 18)

Vastine: Muutamien hehtaarin yritystontteja voidaan muodostaa yhdistämällä pienempiä tontteja vapaiden kortteleiden sisällä, mutta suuremmat tontit edellyttävät kaavoitusta. Suurempien yritystonttien osalta selvitetään soveltuvia alueita myös yhdessä naapurikuntien kanssa.

Huomio 13: Strateginen maankäyttösuunnitelma hyväksytty valtuustossa 31.12.2022, mutta Mailerisuunnitelman saaminen ohjaavaksi suunnitelmaksi edelleen kesken.

Vastine: Maileriohjelmaan listattuja toimenpiteitä on toteutettu. Kaupunginvaltuuston toukokuussa hyväksymä kaupunkistrategian toimenpideohjelma on korvannut maileriohjelman.

Huomio 14: Yhdeksästä tavoitteesta vain kaksi saavutettu. Henkilöstön kehityskeskustelut ja työhyvinvointipäivä siirtynyt vuodelle 2023. Sähköisen arkiston kilpailutus aloitettu, mutta koulutus ja käyttöönotto siirtynyt ensi vuodelle. Hankintastrategia ja pienhankintaohjeiden laadinta aloitettu, mutta ei valmistunut tarkastettavalla kaudella. (s. 19)

Vastine: Hallintopalveluiden tavoitteista koulutuspäivien, kehityskeskusteluiden, päivitettyjen tehtäväkuvien ja työhyvinvointipäivän osalta ovat täyttyneet. Sähköinen arkisto on toiminnassa vuoden 2023 lopussa ja koulutukset alkavat. Sähköisiä kanavia on käynnistetty vuoden 2023 aikana. Hankintastrategia on luonnoksen esittelyvaiheessa ja etenemässä päätöksentekoon. Pienhankintaohjeet on julkaistu työntekijöiden käyttöön. Yhteistyötoimikunnan ja henkilöstöasioiden neuvotteluryhmä ovat kokoontuneet säännöllisesti. Vastineen antohetkellä hallintopalveluiden tavoitteet ovat kokonaisuudessaan täyttyneet.

Huomio 15: Tavoitteena ollut talousarvioprosessin kehittäminen ja uuden toimintamallin käyttöönotto ei toteutunut tarkastettavan, eikä viime vuoden aikana, mutta järjestelmän osalta kartoitus tehty ja päätös siirtynyt vuodelle 2023. (s. 20)

Vastine: Uusi taloussuunnittelujärjestelmä Clausion FPM Talsu on otettu käyttöön ja vuosien 2024 – 2026 taloussuunnitelma valmistellaan sillä.

Huomio 16: Tavoitteet saavutettu suurimmalta osin. Tietoturvan ja tietosuojan kehittäminen aloitettu, mutta ei saatu valmiiksi henkilöstöressurssipulan vuoksi.

Vastine: Kun tietoturva- ja tietosuojapolitiikan päivitys aloitettiin vuonna 2022, tultiin siihen johtopäätökseen työn edetessä, että politiikan päivittäminen ei riitä, vaan se olisi hyvä muuttaa ymmärrettävämpään muotoon loppukäyttäjien kannalta. Koska työtehtäviä oli priorisoitava niiden määrän ja ajankäytön vuoksi tietohallinnossa, tähän työhön ei ryhdytty. Sen sijaan politiikan uusiminen on otettu Raahen kaupungin tiedonhallintatyöryhmän vuoden 2023 yhdeksi tehtäväksi. Uudenmallisen politiikan sisällön suunnittelu alkaa yhteistyössä Joki ICT:n kanssa loppuvuodesta 2023. Tietoturva- ja tietosuojapolitiikan laatimiseen osallistuu muitakin Joki ICT:n asiakkaita Raahen kanssa. Raahen kuntakohtainen uusi tietoturva- ja tietosuojapolitiikka valmistunee vuonna 2024.